

ŚWIĘTOKRZYSKI INFORMATOR ARCHEOLOGICZNY

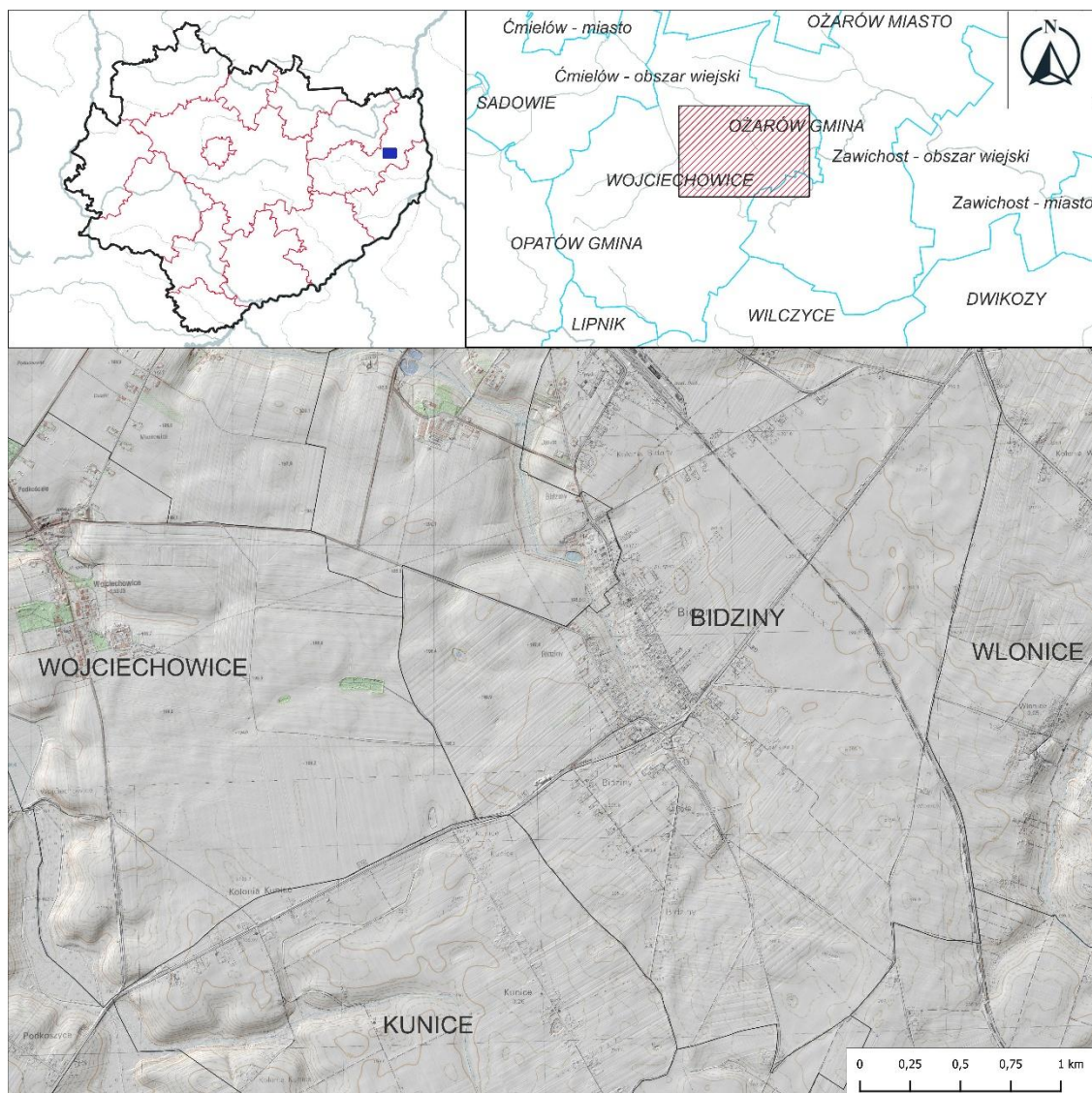
ODKRYCIA

NR 10/2025

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Kielcach
ul. Ignacego Paderewskiego 34A, 25-502 Kielce
tel. 41 330 18 00
e-mail: sekretariat@wuoż.kielce.pl

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
Delegatura w Sandomierzu
ul. Juliusza Słowackiego 17, 27-600 Sandomierz
tel. 15 832 30 00
e-mail: sandomierz@wuoż.kielce.pl

ZŁOTA ZAWIESZKA Z OKOLIC WOJCIECHOWIC, POW. OPATOWSKI

OPIS:

Zawieszka ma kształt okrągłego pierścienia utworzonego z połączonych ze sobą, rozmieszczonych naprzemiennie węższych i szerszych segmentów o kolistym przekroju poprzecznym, pustych w środku, wykonanych ze złotych blaszek, z przylutowanym podłużnym, karbowanym, rurkowatym uchwytem do zawieszania. Średnica zawieszki wynosi 12 mm, a jej waga – 2,06 g (Ryc. 1). Zawieszka najprawdopodobniej stanowiła element naszyjnika (koli) składającego się z podobnych zawieszek i innych złotych ozdób.

DATOWANIE:

Podobne złote zawieszki, czasami utworzone z kilku koncentrycznych pierścieni i wyposażone w dodatkowe elementy w środku, znane są przede wszystkim ze Skandynawii, gdzie pojawiają się już w okresie wędrówek ludów (IV–V w.). Występują także na terenie Niemiec, Holandii, Francji i Wielkiej Brytanii, gdzie datowane są również na VI i VII w., a więc na czasy odpowiadające początkom okresu wczesnego średniowiecza na ziemiach polskich.

Z terenu Polski zbliżone, choć nie identyczne zawieszki znane są ze skarbu odkrytego w msc. Suchań w woj. zachodniopomorskim, datowanego na połowę V w. (faza D2 okresu wędrówek ludów). Podobne miały również zostać znalezione na Kujawach.

Ryc. 1 – Złota zawieszka odkryta na terenie gminy Wojciechowice.

Zawieszkę z okolic Wojciechowic należy zapewne również datować na V w., a więc na schyłek okresu wędrówek ludów. Warto zwrócić uwagę, że jest to kolejny ostatnich latach zabytek pochodzący z tego okresu odkryty między Górami Świętokrzyskimi a Wisłą. W Zawichoście-Trójcy ponad 20 lat temu znaleziono srebrną zawieszkę w kształcie stylizowanego topora, zaś w 2021 r. – wykonaną z brązu zapinkę (fibulę) tzw. palczastą. Z kolei w 2023 r. w Darominie, gm. Wilczyce, odkryto złotą, romboidalną zawieszkę typową dla kręgu kultur gockich, przede wszystkim Gotów zachodnich (Wizygotów), datowaną na IV–V w. (wszystkie zabytki znajdują się obecnie w zbiorach Muzeum Zamkowego w Sandomierzu). Wszystkie te znaleziska można interpretować jako świadectwo pobytu w okolicach Sandomierza na przełomie

IV i V w. jakiejś — zapewne niewielkiej — grupy Gotów, która, uciekając przed najazdem Hunów, znalazła tu schronienie. Można je też wiązać z przemieszczającymi się w tym czasie przez obecne ziemie polskie grupami ludności germańskiej, być może wywodzącymi się ze Skandynawii.

OKOLICZNOŚCI ODKRYCIA:

Złota kolista zawieszka trafiła do Delegatury WUOZ w Sandomierzu za pośrednictwem Instytutu Archeologii UMCS w Lublinie. Znaleziona została, niestety, podczas nielegalnych poszukiwań zabytków na terenie gminy Wojciechowice, prawdopodobnie w msc. Bidziny.

LITERATURA:

AXBOE M., GRØNNEGAARD T. 2019. *Migration Period Jewellery from Hovlsbakke, Northeastern Zealand*, [w:] B. Ludowici (red.), *Early medieval waterscapes Risks and opportunities for (im)material cultural exchange*, Wendeburg, s. 55-64.

BURSCHE A. 2014. *Skarb złotych przedmiotów z Okresu Wędrówek Ludów z Suchania*, [w:] K. Kowalski, A. Bursche (red.), *Skarby z okolic Suchania*, Szczecin, s. 55-58.

BURSCHE A., KOWALSKI K., ROGALSKI B. (red.) 2017. *Barbarzyńskie tsunami. Okres Wędrówek Ludów w dorzeczu Odry i Wisły*, Warszawa – Szczecin.

BURSCHE A., HINES J., ZAPOLSKA A. (red.) 2020, *The Migration Period between the Oder and the Vistula*, vol. 1-2, Leiden – Boston.

Marek Florek

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
Delegatura w Sandomierzu
ORCID: 0000-0002-9917-710X